

در خانهٔ همسایه‌ها

خاطرات محمدامین رسول‌زاده

نویسنده

محمدامین رسول‌زاده

مترجم

فرهاد دشتکی‌نیا

www.ketab.ir

نشر

- سرشناسه: رسول‌زاده، محمدامین
- عنوان و نام پدیدآور: در خانه محاسبه ها: خاطرات محمدامین رسول‌زاده/ نویسنده محمدامین رسول‌زاده؛ مترجم فرهاد دشتکی‌نیا.
- مشخصات نشر: تهران: نشر علم، ۱۴۰۰
- مشخصات ظاهری: ۱۱۸ ص؛ ۵/۱۴×۵/۲۱ س.م.
- شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۴۶-۲۸۶-۴
- فهرست‌نویسی: فیبا
- عنوان اصلی: Qafqaz xatirələri.
- عنوان دیگر: خاطرات محمدامین رسول‌زاده.
- موضوع: رسول‌زاده، محمدامین - خاطرات
- موضوع: استالین، یوسف
- موضوع: روسیه شوروی -- تاریخ -- ۱۹۲۵-۱۹۵۳ م.
- شناسه افزوده: دشتکی‌نیا، فرهاد، مترجم
- رده‌بندی کنگره: ۲۸۸DK
- رده‌بندی دیویی: ۹۴۷/۰۸۴۲۰۹۲
- شماره کتابشناسی ملی: ۸۴۵۲۸۲۹

محمد امین رسول زاده

در خانه همسایه‌ها

فرهاد دشتکی‌نیا

چاپ اول: ۱۴۰۰

شمارگان: ۵۵۰ نسخه

لیتوگرافی: باختر

چاپ: مهارت نو

قطع: رقعی

صفحه‌آرایی: محمد علی‌پور

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۴۶-۲۸۶-۴

نشر

حق چاپ محفوظ است.

تهران، خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین

خیابان شهدای ژاندارمری، بن‌بست گرانفر، پلاک ۴

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۱۲۳۵۸

Www.elmpub.com

info@elmpub.com

nashreelm

فهرست مطالب

۷	پیشگفتار مترجم
۹	فصل اول: خاطرات من از استالین در دوره انقلاب
۹۳	فصل دوم: اشغال آذربایجان
۱۰۷	فصل سوم: در یاد مانده‌ها

www.ketab.ir

پیشگفتار مترجم

محمدامین رسول‌زاده (۱۹۵۵-۱۸۸۴)، اندیشمند، نویسنده، روزنامه‌نگار و سیاستمدار اهل باکو نامی آشنا در تاریخ معاصر ایران است. او پس از انقلاب مشروطیت به ایران آمد و با همکاری تعدادی از روشنفکران حزب دمکرات را تأسیس کرد و سردبیر لوگان آن - روزنامه ایران نو - شد که از مهم‌ترین نشریه‌های انقلاب مشروطیت ایران بود. او پس از دو سال بر اثر فشارهای دولت تزاری ایران را ترک کرد. جنگ جهانی اول و انقلاب اکبر روسیه مسیر زندگی رسول‌زاده را دگرگون کرد و او در ۱۹۱۸ به عنوان اولین رئیس جمهور نخستین جمهوری جهان اسلام برگزیده شد. ریاست جمهوری رسول‌زاده دو سال بیش‌تر نیاید و با ورود بلشویک‌ها به قفقاز جمهوری‌های نوپای آن منطقه فروپاشیدند. رسول‌زاده فراری شد و پس از مدتی بازداشت شد. کمونیست‌های محلی در پی اعدام او بودند. با مداخله استالین از مرگ نجات یافت و به مسکو تبعید شد. دو سال در مسکو بود. زندگی در کانون بلشویسم را تجربه کرد و پس از دو سال از مسکو فرار کرد و به فنلاند، آلمان، فرانسه و ترکیه رفت و به این ترتیب دوران مهاجرت اجباری و آوارگی رسول‌زاده آغاز شد که تا پایان زندگی‌اش ادامه داشت.

«در خانه همسایه‌ها» بُرشی از زندگی رسول‌زاده در ربع نخست قرن

بیستم است که بخش عمده آن در غربت گذشت و مشتمل بر خاطرات او از انقلاب ۱۹۰۵، اشغال آذربایجان به دست بلشویک‌ها، بازداشت رسول‌زاده، زندگی در مسکو، فرار از مسکو و خاطرات او از استالین در انقلاب اکتبر است. تحولات ایران بخشی از دلمشغولی‌های رسول‌زاده بود، از این رو، در فرازهایی از کتاب و به مناسبت‌های گوناگون خاطرات مرتبط با ایران را نیز نوشته است. اگر از معدود افسانه‌پردازی‌ها و گرایش‌های گاه اغراق‌آمیز رسول‌زاده درباره تحولات قفقاز بگذریم - که به برخی از آن‌ها در پانویست‌ها اشاره شده است - خاطرات او از نمونه‌های روشن‌گر و آگاهی‌بخش تحولات قفقاز و مناسبات شوروی با آن منطقه در دهه‌های نخست قرن بیستم و سال‌های نخست تأسیس اتحاد جماهیر شوروی و سیاست آن دولت درباره ایران است.

فرهاد دشتکی‌نیا

کرمان - گروه تاریخ دانشگاه شهید باهنر

خرداد ماه ۱۴۰۰